

Број 1
Година III
Крушевац
15.01.2010год.

БИЛТЕН

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ САВЕТОДАВНЕ СЛУЖБЕ

Ратарство

ПРИХРАЊИВАЊЕ ОЗИМИХ ЖИТАРИЦА

Најважнији посао који предстоји ратарима у наредном периоду је прихрањивање озимих житарица: пшенице, јечма, и тритикалеа. Ове јесени је засејано веома мало планираних површина (30%), тако да апелујемо на пољопривредне произвођаче који су засејали ове житарице интензивирају производњу тј. све агротехничке мере обаве на време, квалитетно и у оптималним количинама.

Једна од тих мера је и прихрањивање житарица азотним ђубривима.

Прихрањивање је наставак основног односно предсетвеног ђубрења. После зиме жита су исцрпљена и гладна па је неопходно прихрањивањем помоћи даљи интензивни раст и развиће.

Азот ће омогућити бржу и бољу регенерацију тј. стварање нових листова, бржи пораст, боље бокорење и формирање већег броја класова.

ВРЕМЕ ПРИХРАЊИВАЊА

Пре прихрањивања обавезно обићи парцеле и у утврдити стање усева : густина усева ,боја листа и фаза развића па у складу са тим утврдити време ђубрења и количину ђубрива.

- Најбоље је прихрањивање вршити у фази бокорења(крајем фебруара и почетком марта)
- Корективно прихрањивање у фази влатања (по потреби)
- Најбољи ефекат **искоришћења ђубрива** се постиже уношењем пред кишу како би оно доспело у зону кореновог система.

ИЗБОР ЂУБРИВА

- Треба користити ђубрива са лакоприступачним азотом из којих ће биљке лако и брзо усвајати азот
- Прихрана се обавезно обавља КАН-ом или АН-ом пошто се из њих азот најбрже и најлакше усваја од стране биљака
- КАН и АН не мењају реакцију земљишта тј.не повећају киселост земљишта као УРЕА
- За прихрањивање никако не користити НПК ђубрива јер она прави ефекат испољавају применом у основној обради или предсетвеној обради земљишта

КОЛИЧИНА ЂУБРИВА

Количина ђубрива зависи од :

- плодности земљишта
- предусева
- количине ђубрива пре сетве
- стања усева
- густине усева
- врсте житарица

ОРИЈЕНТАЦИОНА КОЛИЧИНА ЂУБРИВА

Уколико се не ради анализа земљишта оријентациона количина ђубрива је :

Озима пшеница:

- **200-300** кг/ха КАН-а или АН-а

Озими јечам :

- **150-200** кг/ха КАН-а или АН-а

Тритикале :

- **200 – 300** кг/ха КАН-а или АН-а

Озими овас :

- **100 – 150** кг/ха КАН-а или АН -а

Дипл.инж. Радојка Николић

Сточарство

КЛИМАТСКИ УСЛОВИ У ОВЧАРНИКУ

Правилан смештај оваца је један од врло важних услова за достизање оптималног нивоа производње. Овчарник мора да испуњава основне неопходне услове за живот оваца и за остварење њихове пуне производње.

Температура ваздуха. Овцама нису потребни посебни услови у погледу топлоте, јер нису толико осетљиве, нарочито у погледу ниских температура. Објекат за овце мора да буде изграђен тако да у њему не буду превише ниске, а ни превише високе температуре. Током зиме температура у овчарнику не сме да је испод $+6^{\circ}\text{C}$, а лети изнад $+25^{\circ}\text{C}$. За време зиме температура у овчарнику би требало да је између $+12$ и $+15^{\circ}\text{C}$. У просторији која је предвиђена за јагњење температура зими не сме бити ниша од 12°C . Најповољније је ако се температура одржава на око 18°C . Неколико недеља по јагњењу температура може да буде и $10 - 12^{\circ}\text{C}$.

Влажност ваздуха. Да би се у овчарнику обезбедила оптимална влажност ваздуха неопходна је одговарајућа запремина, добра топлотна изолација као и одговарајуће проветравање. Засићење ваздуха у овчарнику воденом паром настаје дисањем оваца, лучењем мокраће и влажењем простирке која испарава. Тако ослобођена водена пара се кондензује на хладним зидовима и плафону и у капима пада и понови кваси простирку. Без обзира на годишње доба, влажност ваздуха у овчарнику не треба да буде већа од 75%. Превелика влага у ваздуху је штетна за здравље оваца а доводи и до бржег пропадања објекта.

Осветљење у овчарнику. Веома значајан фактор ја осветљење, како природно, тако и вештачко. Директна сунчева светлост нарочито је важна због њене улоге у стварању Д витамина у кожи оваца, као и на психичко стање јединки.

Природно осветљење у овчарнику обезбеђује се прозорима чију површину треба ускладити са површином пода у односу $1 : 20$. Поред дневног, за осветљење овчарника (нарочито у зимском периоду) неопходно је и вештачко осветљење. Сијалице се обично постављају на кровној конструкцији. Осветљење треба да буде бар 70 лукса (око 5 до 7 W/m^2 за флуоресцентне сијалице). Потребна је сијалица од 100 W на 120 до 150 m^2 пода.

Проветравање. Овце у овчарницима троше велике количине кисеоника, а одају знатне количине угљен-диоксида и водене паре. Истовремено, распадањем мокраће и балеге ствара се амонијак, сумпор-водоник и други гасови. Осим тога, у ваздуху се налазе различити микроорганизми,

као и прашина. Овако загађен ваздух може врло неповољно да делује на здравље оваца и њихову производњу због чега је неопходно обезбедити његову замену свежим и чистим ваздухом. Стална измена ваздуха у овчарнику (вентилација) не би смела да утиче неповољно на одржавање оптималне температуре у објекту нити да проузрокује промају. Максимална брзина струјања ваздуха не сме бити већа од 0,5 м/с.

Дипл.инж.Бобан Росић

ПРОБЛЕМИ У ПРИПРЕМИ И КОРИШЋЕЊУ СИЛАЖЕ И СЕНАЖЕ

Приказ најчешћих проблема и узрока њиховог настанка у припреми и коришћењу силаже и сенаже дат је у табели.

Најчешћи проблеми и узорци њиховог настанка у припреми и коришћењу силаже и сенаже

ПРОБЛЕМ	УЗРОЦИ
Прекомерно загревање током ферментације (преко 45°C)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Висок садржај суве материје ➤ Велика дужина одрезака ➤ Споро пуњење силоса (продужено трајање оксидационих процеса у зеленој маси) ➤ Недовољно сабијање ➤ Продирање ваздуха у силос ➤ Контаминација непожељним микроорганизмима из старе силаже, стајњака, итд. ➤ Лоше слагање масе ➤ Висока температура амбијента ➤ Прекиди у пуњењу силоса услед падавина или техничких разлога ➤ Падавине током провењавања масе
Погоршање квалитета	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Споро изузимање ➤ Дуго стајање у јаслама ➤ Развој плесни и квасаца у присуству ваздуха ➤ Присуство у јаслама старе, плесниве силаже, стајњака, итд. ➤ Топло и влажно време ➤ Велика дужина одрезака ➤ Продирање ваздуха у силос ➤ Лоша ферментација ➤ Неравномерно изузимање силаже ➤ Недовољно сабијање
Површинско кварење	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Висока влажност материјала ➤ Продирање ваздуха услед високог садржаја суве материје ➤ Велика дужина одрезака ➤ Недовољно сабијање ➤ Недостатак фолија за покривање ➤ Неквалитетан покривач који пропушта падавине и ветар ➤ Споро изузимање ➤ Велика површина за изузимање
Кварење масе у силосу	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Превисок удео суве материје ➤ Велика дужина одрезака

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Лоше слагање масе ➤ Недовољно сабијање ➤ Продирање ваздуха у силос ➤ Присуство старе, плесниве силаже, стјњака, итд. ➤ Висока влажност материјала ➤ Присуство корова или земљишта
Слабо деловање инокуланата	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Неправилно провођење технолошког поступка ➤ Употреба других адитива који могу да смање активност инокуланата ➤ Неодговарајући сило-објекти ➤ Погодност усева за силирање
Смањено конзумирање и искоришћавање	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Лош квалитет силаже и сенаже ➤ Површинско кварење ➤ Плеснива силажа и сенажа ➤ Влажна, запрљана улазна маса ➤ Висок садржаја суве материје ➤ Велика количина сирћетне киселине ➤ Велика количина бутерне киселине ➤ Велика количина амонијака ➤ Велика количина нитрата ➤ Употреба силаже пре завршетка ферментације или прекомерно загревање услед продужених оксидационих процеса ➤ Промена у распореду исхране ➤ Промена у саставу оброка ➤ Неправилно балансирање оброка ➤ Промена места храњења ➤ Неадекватна опрема за изузимање транспорт и дистрибуцију
Цеђење биљних сокова	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Висока влажност ваздуха ➤ Сувише кратки одресци

Поред наведених проблема на квалитет силаже и ефикасност њеног коришћења могу утицати: крмне биљке оштећене сушом и присуство плесни и њиховог микотоксина.

Крмне биљке оштећене сушом

Високе температуре и дуже суше умањују способност биљака да конвертују нитрате и нитрите у протеин услед чега долази до њихове акумулације у ткиву биљака. Овај проблем може бити израженији у условима сувишне употребе азотних хранива и неусклађеног односа између азота, фосфора и калијума.

Нитрати и нитрити, унешени у организам путем хране, вежу се за хемоглобин при чему се ствара метхемоглобин који онемогућује транспорт кисеоника у крв. Због тога настаје отежано кретање животиња, грчеви мишића, убрзано дисање и пулс, опадање млечности, абортус и угинуће. Присуство нитрата и нитрита у храни утиче на слабију конверзију бета каротина у витамин А.

Процесом силирања млечна киселина редукује количину нитрата и нитрита што оправдава, додатну употребу бактеријско ензимских инокуланата и других додатака.

Дипл. инж. Драган Гуњак

ГАЈЕЊЕ ТРЕШЊЕ

Трешња рано зри и са јагодом представља прво воће на пијацама, где постиже веома високу цену. На нашем тржишту се осећа дефицит плодова а извоз је незнатан у последњих неколико година. Приноси који се остварују гајењем трешње различити су у зависности од сорте, подлоге, густине садње и примењене агротехнике и крећу се од 12 до 25 т/ха. Просечна остварена цена код нас у нашим условима у последњих неколико година креће се око 0,5 евра а на европском тржишту је знатно виша и креће се од 2 до 3 евра. Ако је просечан принос 15 т/ха, то би укупни приход износио око 7.500 евра, а укупни трошкови неге и бербе у току године су око 40 % или 3.000 евра, па чист доходак са 1 ха износи минимум 4.500 евра. Из свега горе наведеног произлази да је гајење трешња у нашим условима веома рентабилно и стога је препоручљиво подизати нове засаде што пре.

Заснивање засада

Трешња се може успешно гајити од 400 до 1000 метара надморске висине, али најбоље резултате даје од 400 до 800 метара надморске висине. При заснивању засада треба одабрати јужну и југоисточну експозицију а најбоље јој одговарају виноградарске зоне са благим нагибом од 5 до 10 степени. Треба избегавати забарена, тешка и глиновита земљишта, више јој одговарају умерено влажна, растресита и плодна земљишта. Пре подизања засада са одабране парцеле треба узети узорке земљишта за анализу у циљу повећања плодности земљишта. Повећање плодности углавном се изводи пре заснивања засада. Предвиђене количине минералног и органског ђубрива растури и заорати при дубини од 40 до 50 цм.

Растојање садње за трешњу

Трешња окалемљена на дивљој подлози сади се на растојању 6x4 цм, на магриви 5x4 м, на колту 5x3 м а на веома кржљавим подлогама (гизела 5 и гизела 6) 4x1,5-1.0 м. Треба настојати да међуредно растојање буде довољно за несметани пролаз механизације, а унутар реда да буде густина садње без празног простора.

Време садње

Најбоља је јесења садња, уколико временски услови дозволе, садња се може обавити и у току зиме или рано у пролеће. Касна садња, када крене вегетација, не даје добре резултате у смислу пријема разтвоја саднице у првој години. Дубина садње је веома битна, саднице треба садити на приближно истој дубини као што је гајена у растилу, односно да спојно место буде 10 до 15 цм изнад земљишта. Произвођачи често греше, па садњу обављају веома дубоко па на тај начин повећавају бујност а смањују родност.

Сортимент трешње

Сортимент у Србији је доста застарео, многе сорте које се налазе у производњи су превазиђене са доста мана (у кишном периоду плодови пуцају и труле), мада се у последње време шире сорте које су доста квалитетне са крупним и атрактивним плодовима. Као и код осталих воћних врста многе сорте трешње нису на сортној листи па се веома тешко уводе у производњу праксу. При одабиру сорти за заснивање засада треба имати на уму да су већина сорти самобесплодне па је неопходно обезбедити опрашивача.

Све сорте можемо поделити у три групе: водеће сорте, пратеће и перспективне сорте.

Водеће сорте: Бурлат, Сувенир, Ван, Стела, Бинг и Гермерсдорфска (Ерц)

Пратеће сорте: Примавера, Лионска рана, Хеделфингенска

Перспективне сорте: Санбарст, Лапинс, Бјанка ди Верона, Дуроне неро I, Дуроне неро III, Целесте, Кристалина феролиа, Самит, Самерсон, Бентон, Кордиа, идр.

NAČIN I USLOVI UPISA U REGISTAR, OBNOVA REGISTRACIJE, PASIVNI STATUS POLJOPRIVREDNOG GAZDINSTVA

U Registar se upisuje poljoprivredno gazdinstvo sa najmanje 0,5 ha. poljoprivrednog zemljišta na teritoriji R.Srbije na kome poljoprivrednici, privredna društva, zem. Zadruga, dr. Pravna lica kao što su ustanove, škole, manastiri, crkve i preduzetnici, nosioci poljoprivrednih gazdinstava koji obavljaju poljoprivrednu proizvodnju.

U Registar se može upisati i polj. gazdinstvo sa manje od 0,5 ha. polj. zemljišta, odnosno drugo zemljište ili građevinska celina na kome nosilac polj. Gazdinstva obavlja stočarsku, vinogradarsku proizvodnju (staklenici i plastenici), odnosno druge oblike (uzgoj ribe, gajenje pečuraka, puževa, pčela i dr).

Kao korisnik polj. Zemljišta vodi se nosilac polj. azdinstva po osnovu:

- prava svojine,
- rešenja-izvoda o raspodeli komasacione mase,
- ugovora o zakupu, koji važi najkraće do 31. oktobra u toj godini.

U Registar se upisuje nosilac polj. Gazdinstva, a kada je subjekat upisa poljoprivrednik-fizičko lice, mogu se upisati i članovi porodičnog polj. Gazdinstva. U slučaju smrti nosioca porodičnog polj. Gazdinstva, preostali upisani članova porodičnog polj. Gazdinstva sporazumno određuju privremenog nosioca iz svojih redova, do okončanja ostavinskog postupka i sprovođenja promene u Regista nepokretnosti i o tome obaveštava MPŠV-Uprava za agrarna plaćanja u roku od 30 dana.

Upis polj. Gazdinstva u Registar je dobrovoljan.

Upis polj. Gazdinstva u Registar i obnova registracije vrši se na osnovu zahteva nosioca polj. Gazdinstva i podnosi se područnoj jedinici Uprave prema sedištu polj. gazdinstva koji je nosioc, pravno lice, preduzetnika i dr.

Zahtev se podnosi na Obrascu br. 1a za fizička lica (polj.proizvođače) i Obrascu 1b, za pravna lica, sa priložima: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 koji mogu da se preuzmu u područnoj jedinici Uprave ili na sajtu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede www.minpolj.sr.gov.yu

Registrovana polj. Gazdinstva Obrasce dobijaju na kućnu adresu.

I. Poljoprivrednici za upis u Registar prvi put podnose sledeću dokumentaciju:

1. Obrazac br. 1a - lični podaci o nosiocu polj. Gazdinstva,
2. Prilog 1 - podaci o članovima polj. Gazdinstva,
3. Prilog 2 - izjava članova domaćinstva da su članovi polj. Gazdinstva,
4. Prilog 3 - podaci o zemljišnom fondu i biljnim kulturama,
5. Prilog 4 - podaci o vrsti i broju životinja i gazdinstvima na kojima se drže ili uzgajaju,
6. Prilog 5 - izjava vlasnika i zakupca kojom određuje člana domaćinstva koji će biti upisan u Registar kao nosilac polj. Gazdinstva, a davalac izjave će biti član polj. Gazdinstva, kao i izjava člana da prihvata da bude upisan u Registar kao nosilac polj. Gazdinstva,
7. Prilog 7 - ovlašćenje za zastupanje, ako se ovlašćuje drugo lice za zastupanje polj. Gazdinstva,
8. Prilog 8 - izjava nosioca polj. Gazdinstva i podaci o dokumentaciji koja je priložena uz zahtev,
9. Ličnu kartu nosioca polj. Gazdinstva, - fotokopija i original na uvid,
10. Potvrdu PIO fonda da ima svojstvo penzionera po osnovu poljoprivrede ili ček od polj. Penzije, za prijavljivanje nekomercijalnog polj. Gazdinstva,
11. izvod iz katastra nepokretnosti, odnosno prepis posedovnog lista za sve katastarske parcele koje se prijavljuju, original ili overena fotokopija,
12. rešenje- izvod o raspodeli komasacione mase, original ili overena fotokopija,
13. overen ugovor o zakupu ili ustupanju polj. Zemljišta na korišćenje, - original ili overena fotokopija,
14. lične karte članova domaćinstva koji su dali izjave da su članovi porodičnog polj. Gazdinstva, - fotokopije i original na uvid,

15.dokaz o otvorenom namenskom računu kod banke na koju se usmeravaju sredstva po osnovu kredita, premija, regresa i subvencija.

Pravna lica, preduzetnici za upis podnose:

1. Obrazac br. 1b, podaci o pravnom licu, odnosno preduzetniku i lični podaci o licu ovlašćenom za zastupanje,
 2. Prilog 3 - podaci o zemljišnom fondu i biljnim kulturama,
 3. Prilog 4 - podaci o vrsti i broju životinja i gazdinstvima na kojima se uzgajaju,
 4. rešenje o registraciji od Agencije za privredne registre, a za pravna lica prilog sa podacima o licu ovlašćenom za zastupanje, - overena zotokopija,
 5. obaveštenje o razvrstavanju pravnog lica, maso, srednje i veliko, koje pravno lice dostavlja uz odobreni finansijski izveštaj NB Srbije,
 6. izvod iz katastra nepokretnosti, odnosno prepis posedovnog lista, odnosno izvod iz zemljišnih knjiga, za sve katastarske parcele koje se prijavljuju,
 - original ili overena fotokopija,
 7. potvrda Ministarstva da je izvršen popis i evidencija imovine,
 8. rešenje- izvod o raspodeli komasacione mase, original ili overena fotokopija,
 9. overen ugovor o zakupu ili ustupanju polj. Zemljišta na korišćenje,
 - original ili overena fotokopija,
 10. dokaz o otvorenom namenskom računu kod banke,
 11. Prilog 7 – ovlašćenje za zastupanje polj. Gazdinstva, ako se ovlašćuje drugo lice,
 12. Prilog 8 – izjava nosioca polj. Gazdinstva i podaci o dokumentaciji koja je priložena uz zahtev.
- Upisom u Registar, polj. Gazdinstvu dodeljuje se broj polj. Gazdinstva BPG.

II. USLOVI I NAČIN OBNOVE REGISTRACIJE I PROMENE PODATAKA U REGISTAR

Nosilac polj. Gazdinstva, koji je upisan u Registar, vrši obnovu registracije polj. Gazdinstva svake godine, a sada je od **1. februara do 31. marta**.

Za obnovu Registracije, Upravi se dostavljaju podaci o:

1. poljoprivrednim kulturama na polj. zemljištu koje se odnose na tekuću godinu
Prilog 3.
2. vrsti i brojnomo stanju životinja i gazdinstvima na kojima se životinje drže ili uzgajaju, Prilog 4.
3. članovima porodičnog polj. gazdinstva, Prilog 2.
4. promena zemljišnog poseda i osnova korišćenja polj. zemljišta-katastarska veličina i katastarska kultura, vlasništvo, zakup i sl. Prilog 3.

Nosilac polj. gazdinstva je dužan da Upravi prijavi **promenu podataka** koji je upisan u Registar u roku od 30 dana od dana nastanka promene i to:

1) Fizička lica

- nosioca porodičnog polj. gazdinstva,
- broj članovaporodičnog polj. gazdinstva,
- prebivalište porodičnog polj. gazdinstva,
- broj posebnog-namenskog računa, odnosno ime poslovne banke.

2) Pravna lica, odnosno preduzetnici

- status pravnog lica, odnosno preduzetnika i ovlašćenog lica koje je upisano u Registar,

- sedište, odnosno prebivalište,
- broj posebnog-namenskog računa, odnosno ime poslovne banke,
- delatnosti u Agenciji za privredne resurse.

III. USLOVI ZA PASIVNI STATUS POLJ. GAZDINSTVA

Poljoprivredno gazdinstvo koje je upisano u Registar može da bude **aktivno i pasivno**.

Poljoprivredno gazdinstvo vođi se u Registar u aktivnom statusu, osim ako se steknu uslovi za **pasivan status** i to:

1. ako nosioc polj. gazdinstva ne podnese blagovremeno zahtev za registraciju,
2. ako prestane neki od uslova za upis,
3. u slučaju neizvršavanja preuzetih obaveza,
4. ako se utvrdi da je nosilac polj. gazdinstva dao neistinite podatke za upis,

odnosno za obnovu registracije,

5. u slučaju nepridržavanja propisa i to:

- dostavljanja netačnih podataka,
- ispuštanje i odlaganje opasnih i štetnih materija na polj. zemljištu,
- menjanje namene polj. zemljišta,
- dostavljanje finansijsko-knjigovodstvenih podataka sa podacima koji nisu u

skladu sa zakonskim propisima,

- nepridržavanje ugovorenih obaveza sa Ministarstvom i dr.

Ako je polj. gazdinstvo u pasivnom statusu ne može da ostvaruje mere za podsticaj razvoja poljoprivrede, niti zemljišni fond može da bude predmet upisa drugog polj. gazdinstva.

Pasivni status polj. gazdinstva traje od 1 do 5 godina, u zavisnosti od slučaja koji su se stekli za status pasivnog gazdinstva.

Gazdinstva koja su upisana u Registar imaju prava po osnovu kredita sa beneficiranom kamatnom stopom, premija (mleko, i dr.), Regresa (min. đubriva, semena, goriva i dr.), subvencije za razvoj sela, podizanje višegodišnjih zasada i dr.

Savetodavac za ekonomiju u poljoprivredi
Dipl.ing AE Slobodan Jaćimović

*

**

ПСС КРВИШЕБАЦ